

Förordning om EU:s arbetsmarknadsstatistik om företag

Finansdepartementet

2023-09-20

Dokumentbeteckning

COM(2023) 459

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om EU:s arbetsmarknadsstatistik om företag och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 530/1999 och Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 450/2003 och (EG) nr 453/2008

Sammanfattning

Europeiska kommissionen presenterade den 28 juli 2023 ett förslag till en förordning om EU:s arbetsmarknadsstatistik om företag. Förslaget innebär en ny rättslig ram genom att de befintliga rättsakter som reglerar den aktuella statistiken upphävs och ersätts av det nya förslaget. Förslaget omfattar statistik över löner, arbetskostnader samt vakanser och bygger på uppgifter från arbetsgivare inom både privat och offentlig sektor. Förslaget ökar omfattningen och aktualiteten av den obligatoriska rapporteringen för medlemsstaterna. Samtidigt möjliggör förslaget ökad användning av administrativa datakällor som tillsammans med en enhetlig rättslig ram kan leda till effektivisering och förenkling.

Regeringen ställer sig positiv till en uppdatering av den rättsliga ramen. Regeringen anser dock att vissa delar av förslaget som kan ha kostnadsdrivande påverkan behöver begränsas.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Enligt artikel 338 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) ska Europaparlamentet och rådet besluta om åtgärder för att

framställa officiell statistik som behövs för EU:s politik. Arbetsmarknadsstatistik om företag behövs för utformning, genomförande och utvärdering av flera av EU:s politikområden, bl.a. samordning av den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken samt uppföljning av lönegapet mellan kvinnor och män.

Arbetsmarknadsstatistik om företag har samlats in sedan 1959 och regleras idag i tre olika förordningar och deras genomförandeåtgärder: (EG) 530/1999 om strukturstatistik över löner och arbetskraftskostnader, (EG) 450/2003 om arbetskostnadsindex och (EG) 453/2008 om kvartalsstatistik över lediga platser. Enligt kommissionens utvärdering har den nuvarande rättsliga ramen avsevärt förbättrat den europeiska arbetsmarknadsstatistiken om företag. Samtidigt har statistiken vissa begränsningar vilket har blivit ett växande problem när behoven av mer aktuell statistik har ökat för att kunna följa upp EU:s olika politikområden, bl.a. den europeiska sysselsättningsstrategin och den europeiska planeringsterminen. Behovet av en mer omfattande statistik om löner och arbetskostnader har därtill ökat som en följd av annan lagstiftning, t.ex. Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/970 av den 10 maj 2023 om stärkt tillämpning av principen om lika lön för kvinnor och män för lika eller likvärdigt arbete genom insyn i lönesättningen och efterlevnadsmekanismer.

Kommissionen bedömer att den statistik som framställs på området genom det nuvarande regelverket också har brister. Uppgifterna om den offentliga sektorn och mikroföretagen (färre än tio anställda) är inte fullständiga när det gäller undersökningar om lönestruktur eller arbetskostnader. Denna skevhet i statistiken om löner försvårar uppföljning av lönegapet mellan könen. Viss uppgiftsinsamling är också frivillig för medlemsstaterna, vilket resulterar i att statistiken inte omfattar alla medlemsstater eller variabler och därmed försvårar beräkningen av aggregerade uppgifter för EU.

Mot bakgrund av detta har kommissionen ansett det nödvändigt att anpassa den rättsliga ramen för arbetsmarknadsstatistik om företag genom att ersätta de tre befintliga rättsakterna med en gemensam förordning.

1.2 Förslagets innehåll

Arbetsmarknadsstatistik om företag beskriver företagens funktion i förhållande till arbetsmarknaderna. Statistiken omfattar arbetskostnader, deras sammansättning och utveckling, lönernas fördelning och struktur inklusive lönegapet mellan könen samt statistik över lediga jobb. Genom detta förslag ersätts de tre rättsakter som idag reglerar statistiken av en förordning, samtidigt som de obligatoriska rapporteringskraven ökar något.

De ökade kraven innebär att det för den offentliga sektorn och mikroföretag blir obligatoriskt att inkludera uppgifter i statistikframställning i större omfattning och den årliga rapporteringen om lönegapet mellan könen regleras. Även aktualiteten i vissa datauppsättningar förbättras genom snabbare inrapportering från medlemsstaterna samt att befintlig statistik

kommer att kompletteras med t.ex. index över antal arbetade timmar. Många av de uppgifter som nu blir obligatoriska att rapportera har medlemsstaterna redan tidigare kunnat leverera på frivillig basis.

Förslaget möjliggör även framtida utveckling och effektivisering genom ökade möjligheter att använda administrativa register och andra källor.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Den föreslagna regleringen är i form av en förordning, varför den kommer att vara direkt tillämplig i respektive medlemsstat. Gällande svenska regler på området är lagen (2001:99) om den officiella statistiken och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Förslaget förväntas inte innebära något behov av förändring i det svenska regelverket.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Enligt kommissionen kommer förslaget få konsekvenser för EU:s budget eftersom medlemsstaterna kommer ha möjlighet att ansöka om bidrag för de moderniseringsinsatser som krävs i de nationella statistiksystemen för att kunna leva upp till förordningens krav. Dessutom måste kommissionens (Eurostat) personalresurser tas i anspråk för att kunna hantera det ökade rapporteringsflödet från medlemsstaterna. Budgetkonsekvenserna för den återstående perioden av EU:s nuvarande flerårig budgetram 2021–2027 beräknas till totalt 6,7 miljoner euro. Kostnaderna bedöms kunna finansieras fullt ut genom omfördelningar inom den berörda rubriken i den fleråriga budgetramen (Inre marknad, forskning och innovation).

Kommissionen har i en konsekvensanalys gjort bedömningen att den valda ambitionsnivån av fyra möjliga, analyserade scenarier är den mest kostnadseffektiva (SWD (2023) 265 och SWD (2023) 266). Olika intressentgrupper har också konsulterats under förslagets beredning.

Enligt regeringens bedömning är förslagets eventuella konsekvenser för statsbudgeten begränsade. Detta eftersom berörda myndigheterna redan idag, på frivillig basis, levererar en stor del av de uppgifter som föreslås bli obligatoriska. Förslaget bedöms därför inte heller öka behovet av direktinsamling från företag. Det kommer behövas ett visst utvecklingsarbete för att fullt ut kunna leva upp till de nya kraven, vilket bedöms kunna finansieras inom befintliga ramar. Förslaget ger kommissionen möjlighet att genom delegerade akter ändra rapporteringskraven eller föreslå ytterligare särskilda undersökningar, vilket skulle kunna leda till en betydligt utökad börda både för berörda myndigheter och företag.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens övergripande målsättning för statistikområdet är ändamålsenliga bestämmelser som resulterar i statistik av god kvalitet men som inte ökar belastningen på uppgiftslämnare och statistikproducenter mer än nödvändigt. Utifrån denna målsättning ska Sverige verka för att begränsa de kostnadsdrivande effekterna av förslaget.

Regeringen delar kommissionens uppfattning om att en uppdatering av den rättsliga ramen ökar flexibiliteten och möjligheten att utveckla statistiken på ett enhetligt sätt, men anser samtidigt att för att kunna stödja förslaget behöver bestämmelser som kan leda till betydligt ökat börda för myndigheter eller företag begränsas. Att kvaliteten i statistiken på EU-nivå förbättras och att nya datakällor som kan sänka den administrativa bördan på sikt möjliggörs är positivt.

Bedömningen av förslagets totala kostnadspåverkan försvåras av att kommissionen föreslås genom delegerade akter få fatta beslut om detaljnivån på statistiken. Regeringen anser att delegeringen behöver begränsas i omfattning och i tid för att minska risken för framtida kostnadsökningar. Regeringen ifrågasätter även kommissionens möjlighet att genom delegerade akter besluta om ytterligare krav på särskilda uppgifter, eftersom dessa kan öka bördan för uppgiftslämnare och kostnader för berörda myndigheter på ett icke-önskvärt sätt.

Sverige tillämpar idag ett undantag för del av leveransen av arbetskostnadsindex när det gäller serier som varken är säsongrensade eller kalenderkorrigerade. Regeringens utgångspunkt är att förändringen av den rättsliga ramen för statistiken inte ska påverka möjligheten att tillämpa det överenskomna redovisningssättet på ett sätt som leder till en betydligt ökad belastning på producenter.

Regeringen har en budgetrestriktiv linje i de kommande förhandlingarna och eventuella ökade kostnader för statsbudgeten eller EU-budgeten ska finansieras inom befintliga ekonomiska ramar.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Under beredningsprocessen har kommissionens och medlemsstaternas experter diskuterat förslaget inom ramen för det europeiska statistiksystemet. Europeiska statistikkommittén diskuterade förslaget i maj 2023. De flesta medlemsstater var positiva till förslaget, men flera – inklusive Sverige – var samtidigt skeptiska till den föreslagna möjligheten till ytterligare krav på särskilda uppgifter. Flera medlemsstater var även av uppfattningen att kommissionens möjlighet att anta delegerade akter och genomförandeakter borde begränsas.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

2023/24:FPM1

Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén har ännu inte tagit ställning till förslaget.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har remitterats till SCB och Medlingsinstitutet som är berörda myndigheter. Remisstiden går ut den 6 oktober 2023.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den rättsliga grunden för förslaget är artikel 338.1 i EUF-fördraget. Europaparlamentet och rådet fattar beslut om förslaget i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. För beslut i rådet krävs kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Subsidiaritetsprincipen är tillämplig eftersom förslaget inte omfattas av EU:s exklusiva befogenheter.

Kommissionen bedömer att målet för den föreslagna åtgärden, mer aktuell, tillförlitlig och jämförbar arbetsmarknadsstatistik om företag, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av de enskilda medlemsstaterna. En åtgärd på EU-nivå möjliggör en samstämmighet och jämförbarhet av statistiska begrepp, rapporteringsformat och kvalitetskrav. Kommissionen bedömer även att målet med förslaget bäst säkerställs genom en förordning.

Kommissionen bedömer också att förslaget är förenligt med proportionalitetsprincipen. Förslaget kommer enligt kommissionen att säkerställa kvalitet och jämförbarhet för den europeiska arbetsmarknadsstatistiken om företag genom att samma principer tillämpas i alla medlemsstater, utan att gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå målet med förordningen.

Regeringen bedömer att den föreslagna förordningen, av de skäl som kommissionen anfört, är förenlig med både subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen, att åtgärder på EU-nivå är motiverade samt att en förordning är den lämpligaste rättsakten med tanke på förslagets syfte och innehåll.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer att behandlas i rådets arbetsgrupp för statistik. Det spanska ordförandeskapet har ännu inte aviserat när förhandlingen kommer att inledas. Europaparlamentet har ännu inte fattat beslut om det ansvariga utskottet eller någon tidsplan för behandlingen.